

VRIJWILLIGE
TERUGKEER

Vrijwillige terugkeer vanuit België

fedasil
FEDERAAL AGENTSCHAP VOOR
DE OPVANG VAN ASIELZOEKERS

Medegefinancierd door
de Europese Unie

Inhoud

	p.
1. Wat is vrijwillige terugkeer? _____	4
2. Vrijwillige terugkeer ≠ gedwongen terugkeer _____	4
3. Wie komt in aanmerking? _____	6
4. Migranten bereiken en informereren _____	8

Vóór de terugkeer

5. Waar een vrijwillige terugkeer vragen? _____	10
6. Wat is re-integratiesteun? _____	12
7. Wie heeft recht op re- integratiesteun? _____	13
8. Is er opvang voorzien vóór de terugkeer? _____	13
9. Wat zijn open terugkeerplaatsen? _____	14

De reis

10. Wie organiseert de reis? _____	15
11. Wat met de reisdocumenten? _____	15
12. Hoe verloopt het vertrek? _____	16

Bij aankomst

13. Wie volgt de re-integratieprojecten op? _____	18
14. Getuigenissen van terugkeerders _____	18

Meer weten _____	22
------------------	----

1. Wat is vrijwillige terugkeer?

Het programma vrijwillige terugkeer biedt ondersteuning op maat aan migranten die wensen terug te keren naar hun herkomstland. De terugkeer wordt georganiseerd vanuit België en omvat de vervoerskosten en reisassistentie.

Bij een vrijwillige terugkeer hoort een vertrekpremie en – afhankelijk van elke individuele situatie – eventuele steun bij de re-integratie in het land van herkomst.

2. Vrijwillige terugkeer ≠ gedwongen terugkeer

Het programma vrijwillige terugkeer – gecoördineerd door Fedasil – is gebaseerd op de vrije en geïnformeerde keuze van personen. Daarin verschilt het van gedwongen terugkeer, die níét het gevolg is van een vrije keuze en die georganiseerd wordt door de Dienst Vreemdelingenzaken.

3. Wie komt in aanmerking?

Elke migrant zonder wettig verblijf of in procedure kan een beroep doen op het programma voor vrijwillige terugkeer, ongeacht welke verblijfsprocedure hij of zij al dan niet doorlopen heeft (verzoek om internationale bescherming, gezinshereniging, verblijf als toerist, student, enz.).

Ook migranten die nooit een verblijfsprocedure hebben gestart, kunnen een beroep doen op het programma.

Vrijwillige terugkeer betekent...

Sociale begeleiding

Maatschappelijk werker/sters informeren en adviseren de personen die willen terugkeren, hetzij in een opvangcentrum, hetzij in een loket van Fedasil of bij een partnerorganisatie. Ze bekijken de noden, luisteren naar de verwachtingen en ondersteunen de personen bij hun beslissing.

Een geïnformeerde keuze

Om een beslissing te kunnen nemen, ontvangen de personen alle nodige informatie over de organisatie van de reis en over de situatie en mogelijkheden in hun land van herkomst. Ook nadat iemand heeft beslist om vrijwillig terug te keren, kan hij of zij nog op deze beslissing terugkomen.

Steun op maat

Als hun persoonlijke situatie het toelaat, kunnen terugkeerders bijkomende re-integratiesteun krijgen in het land van herkomst. Deze ondersteuning moet hen helpen om aan een realistisch terugkeerproject te werken.

Strikt vertrouwelijk

De organisatie van de terugkeer gebeurt in alle rust en discretie. De overheden van het land van herkomst worden niet verwittigd en de terugkeerreis verloopt op dezelfde manier als bij een gewone passagier.

4. Migranten bereiken en informeren

Binnen het opvangnetwerk van Fedasil

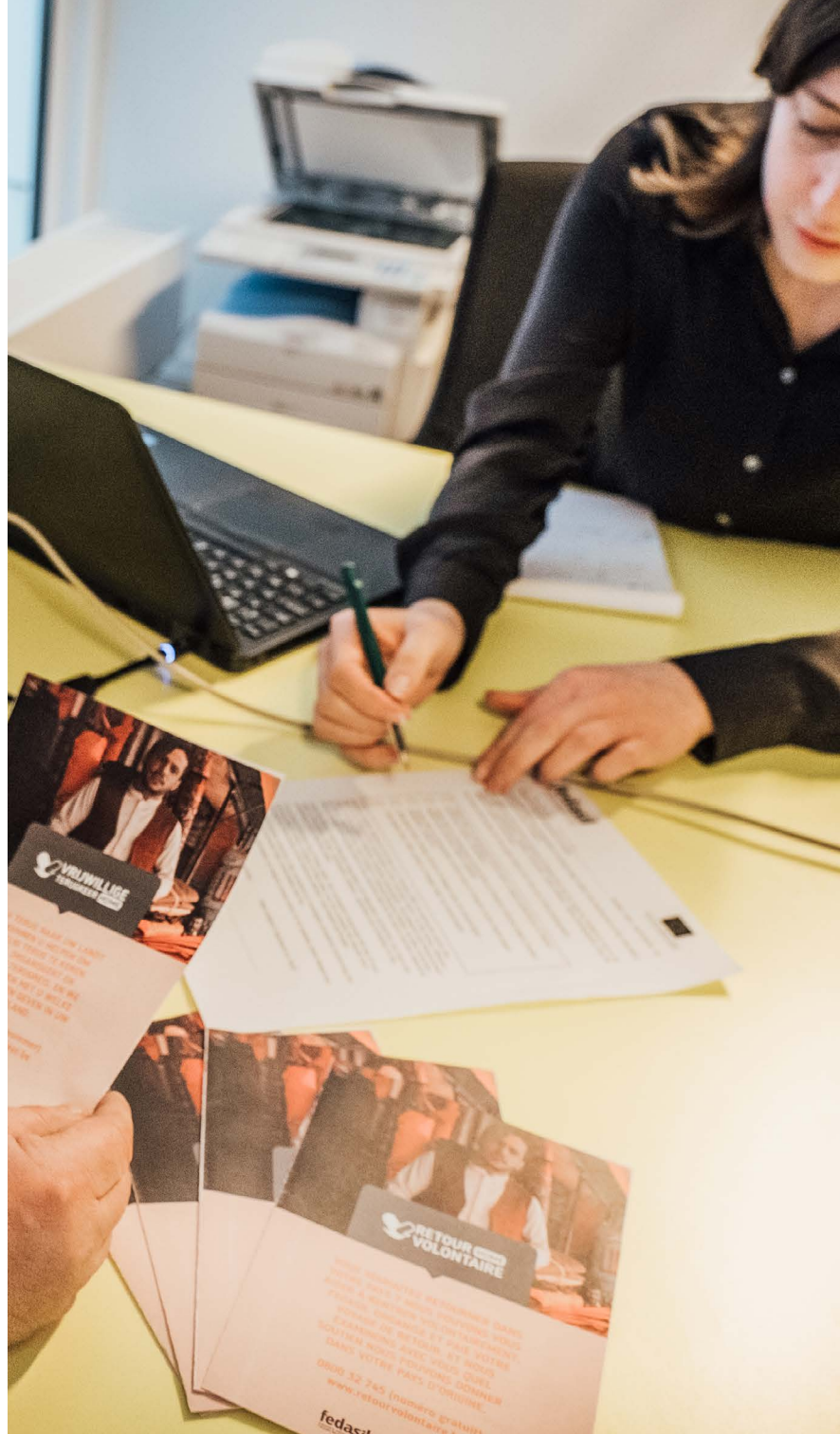
Verzoeker/sters om internationale bescherming krijgen gedurende hun hele procedure informatie over de mogelijkheid om vrijwillig terug te keren. Als ze een negatieve beslissing krijgen in hun procedure internationale bescherming, kunnen ze alleen nog opvang krijgen in een opvangcentrum van Fedasil met zogenoemde open terugkeemplaatsen. Daar krijgen ze een aangepaste begeleiding met het oog op hun vrijwillige terugkeer.

Buiten het opvangnetwerk

Vrijwillige terugkeer is ook mogelijk voor personen buiten het opvangnetwerk. Deze personen kunnen terecht in een van de terugkeerloketten van Fedasil of bij partnerorganisaties in de grote steden van België.

Breed informeren via CONEX

Fedasil werkt samen met lokale organisaties en overheden om middenveldorganisaties in hun regio te informeren over vrijwillige terugkeer, als een van de mogelijke toekomstperspectieven. Dankzij deze samenwerking, bekend als CONEX, kunnen we meer migranten bereiken en doorverwijzen naar de juiste instanties (Fedasil of de partners).

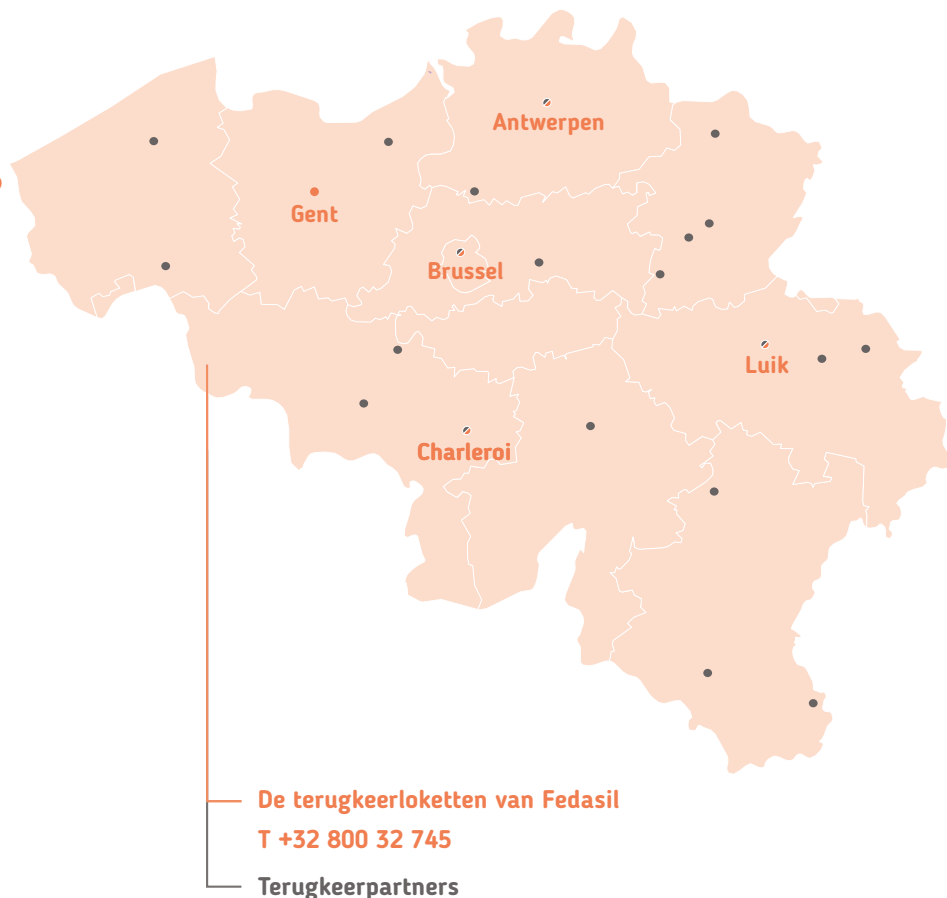

Vóór de terugkeer

5. Waar een vrijwillige terugkeer vragen?

Migranten die meer informatie wensen over vrijwillige terugkeer kunnen in een terugkeerloket van Fedasil terecht of bij een maatschappelijk werker/ster van een partnerorganisatie. Daar krijgen ze informatie op maat, afgestemd op hun noden.

De adressen van onze terugkeerloketten en partners vindt u hier: www.vrijwilligeterugkeer.be/contacteer-ons.

6. Wat is re-integratiesteun?

Afhankelijk van hun situatie kunnen terugkeerders ondersteuning krijgen bij de re-integratie. Het gaat om materiële hulp. Deze hulp kunnen ze gebruiken om een kleine onderneming te starten, gemakkelijker een job te vinden, een woning te huren of te renoveren, medische kosten terug te betalen, enz.

Voor de uitvoering van de re-integratieprojecten werkt Fedasil samen met IOM en Caritas. Zij hebben kantoren en partners in verschillende regio's van de wereld.

7. Wie heeft recht op re-integratiesteun?

Het recht op re-integratiesteun hangt af van de situatie van de migrant: land van herkomst, administratieve status en kwetsbaarheid.

Zowel verzoeker/sters om internationale bescherming met een nog lopende procedure, personen die recent een negatieve beslissing ontvingen als personen zonder wettig verblijf kunnen deze ondersteuning krijgen.

Er wordt hierbij extra aandacht geschonken aan kwetsbaarheden; in het bijzonder zwangere vrouwen, personen met gezondheidsproblemen, niet-begeleide minderjarigen, slachtoffers van mensenhandel en gezinnen met kinderen.

8. Is er opvang voorzien vóór de terugkeer?

Wie een vrijwillige terugkeer aanvraagt, kan nog opvang krijgen in België tot op het moment van vertrek. Voorwaarde is wel dat de terugkeer realistisch is en binnen afzienbare tijd kan plaatsvinden.

Deze opvang gebeurt op de plaats waar de persoon al verbleef of in een open terugkeerplaats van Fedasil.

9. Wat zijn open terugkeerplaatsen?

Open terugkeerplaatsen bevinden zich in enkele van de opvangcentra van Fedasil. Het zijn open plaatsen in open centra: personen kunnen er dus vrij binnen- en buitenlopen.

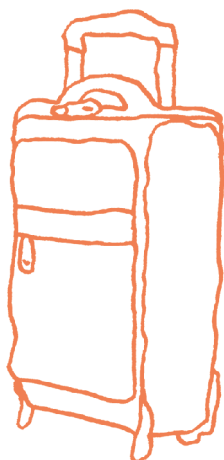
De open terugkeerplaatsen zijn in de eerste plaats bedoeld voor verzoeker/sters om internationale bescherming die een negatieve beslissing hebben gekregen, zij kunnen hier tijdelijk opvang krijgen. Een maatschappelijk werker/ster van Fedasil en een medewerker/ster van Dienst Vreemdelingen-zaken geven er informatie over de verschillende opties, waaronder ook vrijwillige terugkeer, en helpen hen bij het nemen van een beslissing.

De reis

10. Wie organiseert de reis?

Fedasil of IOM zorgt voor de praktische organisatie van de reis, de reservering van de plaatsen en de begeleiding op de luchthaven of aan het busstation.

Alles wordt in het werk gesteld om de reis zo vlot mogelijk te laten verlopen en indien nodig is er ook een medische of sociale escort.

11. Wat met de reisdocumenten?

De terugkeerders moeten zelf zorgen voor de nodige reisdocumenten (paspoort of laissez-passer).

Door zijn contacten met de buitenlandse ambassades in België kan Fedasil de administratieve voorbereiding van de terugkeer vlot doen verlopen. De onkosten om de documenten te verkrijgen, worden vergoed op de dag van het vertrek.

12. Hoe verloopt het vertrek?

De terugreis gebeurt meestal met het vliegtuig, maar voor sommige Europese landen kan dit ook per bus. Fedasil of IOM zorgt voor begeleiding op de luchthaven of het busstation en ook bij een transit of overstap kan IOM helpen.

Bij vertrek worden eventuele vervoers- en administratieve kosten terugbetaald aan de terugkeerder. Wie er recht op heeft, ontvangt ook een premie in contant geld voor de eerste kosten na aankomst.

Dezelfde bagagebepalingen van de luchtvaart- of busmaatschappij gelden voor terugkeerders net als voor alle andere passagiers.

Bij aankomst

In het land van herkomst zorgt IOM voor de transfer naar de eindbestemming met de taxi of het openbaar vervoer. Indien mogelijk en op aanvraag kan een medewerker/ster van IOM of Caritas de terugkeerder opwachten aan de luchthaven bij aankomst.

13. Wie volgt de re-integratieprojecten op?

Het lokale IOM-kantoor of de partner van Caritas in het herkomstland begeleidt de teruggekeerde personen bij hun re-integratieproject.

De re-integratiepartners geven advies en voeren de betalingen uit. Ze moeten het re-integratiebudget gebruiken binnen de twaalf maanden na de terugkeer.

IOM en Caritas brengen regelmatig verslag uit: Hoe werd het budget besteed? Hoe gaat het met de persoon enkele maanden na zijn of haar terugkeer?

Collega's van Fedasil gaan trouwens ook geregeld ter plaatse om de teruggekeerde personen op te zoeken, in het gezelschap van IOM of Caritas.

14. Getuigenissen van terugkeerders

IOM en Caritas ontvangen regelmatig getuigenissen van personen die vrijwillig terugkeerden naar hun land van herkomst. Fedasil deelt deze getuigenissen op zijn website:

www.vrijwilligeterugkeer.be/stories

Abdulmueen keerde na twee jaar in België terug naar Irak. Hij nam deze beslissing nadat zijn tweede verzoek om internationale bescherming afgewezen werd.

Abdulmueen kon bij zijn familie in Bagdad terecht en IOM ondersteunde hem met zijn re-integratieproject. Dankzij de aankoop van materiaal en met een goed plan kon hij de familiebakkerij overnemen.

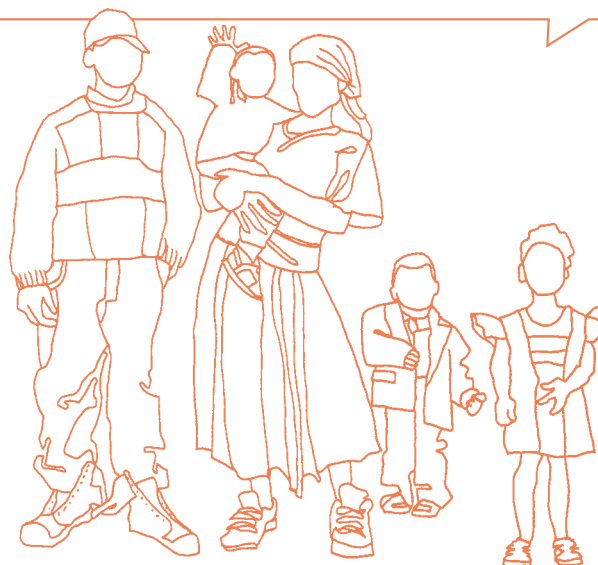
Enkele maanden later draait de bakkerij goed en heeft Abdulmueen een regelmatig inkomen. Om de concurrentie het hoofd te bieden, maakt hij kwaliteitsproducten die hij tegen een redelijke prijs verkoopt.

Abdulmueen hoopt dat zijn bakkerij nog zal groeien: *"Hard werk en een goede planning, dat zijn de belangrijkste voorwaarden voor succes in een onderneming."*

De familie Miftari keerde terug naar Kosovo met re-integratiesteun voor kwetsbare personen.

De ouders en hun drie kinderen leefden in moeilijke omstandigheden in Kosovo, waar hun huis tijdens de oorlog was verwoest. Een toekomst in België leek hen een goede optie, maar na een tijd bleek het leven in België niet wat ze ervan verwacht hadden.

Eenmaal terug in Kosovo, moesten ze een nieuw huis zoeken en inrichten. Daarnaast moesten ze zich inschrijven in de gemeente, identiteitsdocumenten aanvragen, een school en medische zorgen regelen voor de kinderen, enz. Bij al deze stappen kregen ze hulp van IOM.

Agnès kwam alleen in België aan. Toen haar procedure internationale bescherming slecht afliep, keerde ze terug naar haar ouderlijk huis in Burkina Faso.

Agnès wilde een autonoom leven leiden, met een vast inkomen en een eigen woning. Met de re-integratiesteun onder het beheer van Caritas besloot Agnès een winkeltje te openen waar ze onder meer droge voeding en schoonheidsproducten verkocht. Daarna zouden een koele ruimte en een koelkast volgen om producten te bewaren.

Omdat Agnès gezondheidsproblemen heeft, moest ze een deel van haar re-integratiebudget gebruiken voor haar medische behandeling.

Meer weten

Contacteer ons

Een vraag over vrijwillige terugkeer? Bel het gratis nummer: **0800 32 745** (werkdagen 9u - 17u) of stuur een mail naar vrijwilligeterugkeer@fedasil.be.

Websites

Fedasil heeft een website over vrijwillige terugkeer voor migranten en organisaties. U vindt er ook de adressen van de terugkeerloketten van Fedasil en van de partners.

www.vrijwilligeterugkeer.be

Informatie over de opdracht en activiteiten van Fedasil en cijfers over vrijwillige terugkeer vindt u op www.fedasil.be.

Bestel onze brochures

U kan deze en andere brochures en affiches in meerdere talen gratis bestellen: www.vrijwilligeterugkeer.be/partners.

Geïnteresseerd in een opleiding?

Fedasil organiseert regelmatig opleidingen om het thema vrijwillige terugkeer makkelijker bespreekbaar te maken bij migranten. Deze opleidingen zijn bedoeld voor medewerkers/sters van LOI's/ OCMW's en van andere organisaties die werken met migranten. Interesse? Stuur een e-mail naar vrijwilligeterugkeer@fedasil.be.

Organisaties

Fedasil

Fedasil is het Federaal agentschap voor de opvang van verzoeker/sters om internationale bescherming in België. Fedasil streeft naar eenzelfde kwaliteitsvolle opvang voor iedereen. Fedasil beheert ook het programma voor vrijwillige terugkeer van migranten vanuit België naar de herkomstlanden.

Europese financiering

Het programma voor vrijwillige terugkeer wordt gefinancierd door nationale en Europese fondsen, waaronder het Europees Fonds voor Asiel, Migratie en Integratie (AMIF).

IOM

De Internationale Organisatie voor Migratie ijvert voor een humaan migratiebeleid wereldwijd. IOM helpt de overheid bij de organisatie van de vrijwillige terugkeer vanuit België, neemt de praktische organisatie van de terugkeerreizen op zich en zet re-integratieprojecten op in de landen van herkomst. <https://belgium.iom.int>

Caritas International

De NGO Caritas International ontwikkelt projecten voor de meest kwetsbare personen en wil een humaan antwoord bieden op het individuele migratieparcours, onder meer via re-integratieprojecten in het land van herkomst. www.caritasinternational.be

Verantw. uitgever.: Pieter Spinnewijn | Redactie en lay-out:
Fedasil | Foto's: Fedasil/ Wouter Van Vaerenbergh, IOM,
Caritas International | Drukwerk: Fedopress |
D/2019/10.053/4 | Februari 2025

*Cette brochure est également disponible en français.
This brochure is also available in English.*

vrijwilligeterugkeer.be

CONTACT

Fedasil

Hoofdzetel

Kartuizersstraat 21

B-1000 Brussel

T +32 800 32 745

© vrijwilligeterugkeer@fedasil.be

www.vrijwilligeterugkeer.be

www.fedasil.be